

Hist. natur.

I

394

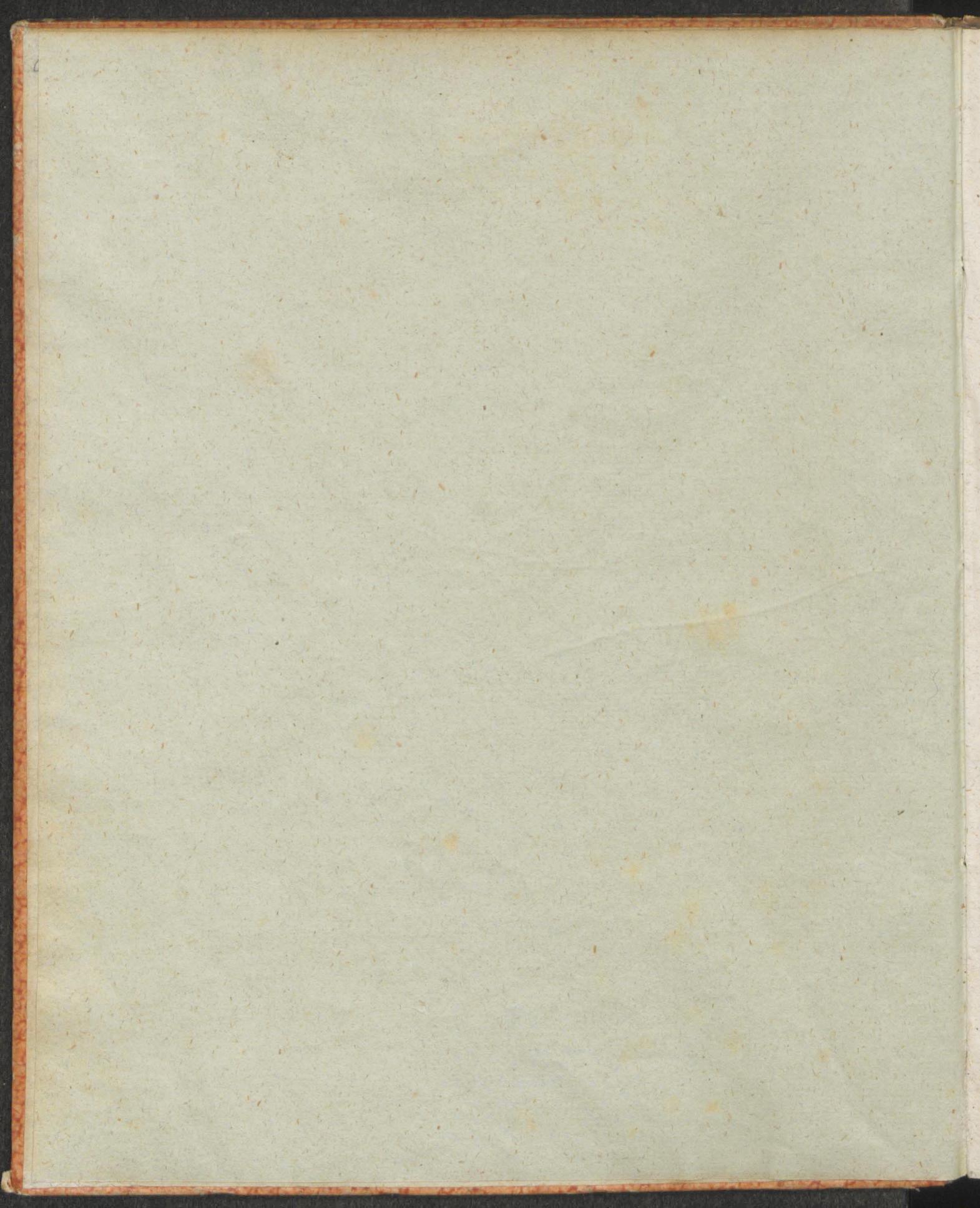
8° Hist. nat. 26. I, 394

HG-FB ✓

SUB Göttingen
114 441 391

7

IO. FRID. BLVMENBACHII

ORDINIS REGII GVELPHICI EQVITIS
PROF. MEDIC. BRITANNIAR. HANNOVERAEQVE REGI AB AVL. CONSIL.
SOCIET. REG. SCIENTIAR. GOTTINGENS. SODALIS
ET A LITTERIS EIVS SECRETIS

S P E C I M E N

HISTORIAE NATVRALIS

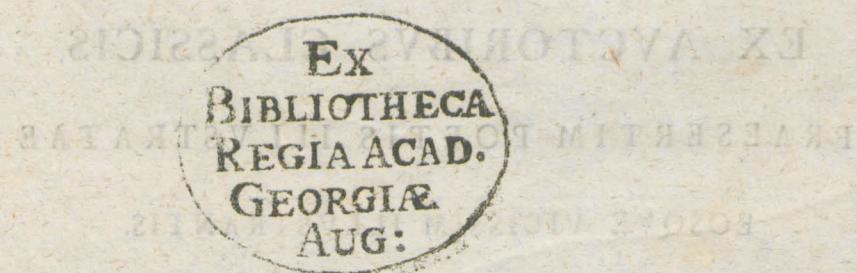
EX AVCTORIBVS CLASSICIS
PRAESERTIM POETIS ILLVSTRATAE
EOSQVE VICISSIM ILLVSTRANTIS.

G O T T I N G A E

A P V D H E N R I C V M D I E T E R I C H

M D C C C X V I .

JO. FRANCIS PINNACI
HISTORIAE NATURALIS
SPECIMEN

medio tempore quo studia mea maturiora et academicam praesertim vitam physiologiae in primis et historiae naturali excolendas impendere statueram, facile intellexi, quanti praeter ipsius naturae indagationem, imo vero et ad eam ipsam dirigendam et facilitandam, proficiat veterum in istis disciplinis classicorum magistrorum nostrorum et exemplarium diligens lectio, in quibus praecipue immortalium duumuirorum, et si ut aetate qua floruerunt, ita ingenio et scribendi ratione valdopere diuersorum, Aristotelis inquam et Galeni, istius nempe zoologica scripta, huius vero physiologica, pro ditissimis et adhuc inexhaustis thesauris habere didici.

Miratus quidem sum initio, cum toties in iis citatos legi veterum poetarum, Homeri, Euripidis, aliorum locos, quos tamen mox non ornatus caussa, sed tanquam magni ponderis in re ipsa auctoritates allatos esse sensi, adeoque hoc ipsum stimulum quasi admouit et hos venerandae antiquitatis fontes, horis subsecuuis adiundi, e quibus praeter multifariam voluptatem, ad ipsas quoque

disciplinas proxime facientium obseruationum minime vulgarium copiam haurire licuit, aut quae saltim ad vltius inquirendum aequi inexspectatam ac opportunam ansam paeberent, eadem ratione qua et antiquae artis admiranda quae restant opera, in quorum contemplatione quoties occasio fert, lubenter pascor et recreor, non parum ad naturae studium mihi profuisse fateor.

Cumque specimen historiae naturalis, artis antiquae operibus illustratae, quod ante aliquot annos sodalitio nostro obtuli a), gratum fuisse viris doctis et huiusmodi studiis fauentibus acceperim, parem eorum gratiam me initurum spero, si nunc simile specimen naturalis historiae ex auctoribus classicis vtriusque linguae illustratae, eosque vicissim illustrantis exhibeam. In cuius selectu me in praesentiарum vnicе in nonnullis continebo, quae ex poetis et historiarum scriptoribus hausta sunt, intactis iis auctoribus, qui ex professo historiam naturalem tractarunt.

Quae quidem, et si pauca saltem e multis selecta, aperte tamen testabuntur, quanta fuerit in istius veteris aetatis viris in obseruando res naturales accuratio, oculorum consuetudine aequi ac attentionis acumine parta.

In quorum quidem enarratione eum seruare liceat ordinem ut primo aliqua eorum, quae ad physiologiam tanquam philosophiam naturalis historiae attinent, tum ea quae singulas quasdam rerum naturalium species spectant, recenseamus.

§. 1.

Insignis irritabilitas linguae.

Initium equidem faciat Ovidii viuidissimae in execta lingua irritabilitatis descriptio, vbi nefandum Terei Thraciae regis facinus in vxoris Procnes forore Philomela patratum refert b).

— — con.

a) *Commentationum* vol. XVI. Clas. physicae pag. 169.

b) *Metamorphos.* VI. 556 sqq.

— — compressam forcipe linguam
 Abstulit ense fero. Radix micat vltima linguae,
 Ipsa iacet, terraque tremens immurmurat atrae.
 Vtque salire solet mutilatae cauda colubrae,
 Palpitat, et moriens dominae vestigia quaerit.

Quae quidem quoties quandam legeram ad licentias poetarum referre solebam, quibus sicut pictoribus talia audendi semper fuit aequa potestas, donec meliora edocitus ea maximam sane partem ad ipsam naturae veritatem composita esse hisce meis oculis viderem.

Cum enim praeter opinionem, quam hactenus de insigni linguae humanae aliorumque mammalium irritabilitate tenebam, viderem egregium physiologum, EVER. HOME sodalem nostrum adeo eam vim insitam istius organi minuere, vt carnes eius minus irritabiles dicat quam fere vllam aliam partem corporis c), in id incubui, vt gravem huncce dissensum tum quod caput rei erat, propriis experimentis, tum vero et collatis aliorum super hoc argumento obseruationibus dirimerem.

Nuspiam equidem vberiorem messem obseruationum hoc facientium expectabam, quam in tot tantisque de irritabilitate Halleriana scriptis, quibus innumera in diuersis musculosis partibus animalium experimenta sive ad stabiendam sive ad refutandam eam doctrinam ab vtraque parte instituta describuntur.

Verum quod non raro in huiusmodi disquisitionibus contingit, vt omnia alia inuenias praeter id quod vnice quaeris, id et mihi tum accedit, cum, quod sane mirari satis nequeo, neque in propriis primi nostri sodalitii praeſidis de celebri suo inuento scriptis, ex quibus principes ipsis Regiae Societatis commentariis continentur, neque in aliorum sive affeclarum sive aduersariorum eius ope-

c) v. E. Observations on the structure of the Tongue etc. in Philosoph Transact. for 1803. pag 211. "The internal structure of the tongue is less irritable than almost any other organized part of the body."

ribus, vel ullum super irritabilitate linguae experimentum aut obseruationem reperire mihi licuerit.

Neque meliore fortuna usus sum in euoluendis de Galuanismi, ut vulgo audit, auctoribus, in quibus etiam spe quam conceperam frustratum me vidi.

Imo vero in magno et immortali Halleri opere physiologico, quod pandectas huius disciplinae dixeris, totum hoc de quo agitur argumentum, non ut proverbialiter aiunt, sed reuera tribus verbis ita absolutum est: "irritabilitate lingua gaudet" d).

Ab his ergo consultoribus desertus, eo diligentius quoties occasio ferebat, linguam ex calidi sanguinis quadrupedibus ad alios fines recenter iugulatis execui, et quidem nominatim canum, felium, caprarum, ouium et cuniculorum, et in his omnibus insignem, et si vel in variis eiusdem speciei individuis diuerso gradu ludentem, dissectae sed adhuc calentis linguae et tam mechanicis quam chemicis stimulis varie affectae, irritabilitatem miratus sum, e quorum experimentorum numero unum saltem memorare liceat, hisce ipsis diebus a me obseruaturn, et Ouidiana descriptioni ad amissim respondens.

Curaui ut boui quadrienni me praesente vasorum maiorum colli dissectione iugulato lingua vitali adhuc turgore recenter calens excinderetur, itemque tam celeriter quam fieri poterat, cor animantis, ut huius visceris, omnium quae nouimus longe maxime irritabilis, oscillatorium motum cum eo linguae comparare liceret. Cum vero utrumque viscus eodem tempore iisdem stimulis mechanicis, cultri nempe incisuris et acus ictibus vellicarem, lingua transuersim secta cordi ultra septem minuta prima, omnibus adstantibus superiuere, et in uniuersum fere ad horae quadrantem fibrarum sua-

rum

d) *de corporis humani fabrica et functionibus T. VII. pag. 310.*

rni motricium oscillationes seruare constitit, qui quidem motus dum linguae anteriorem partem transuersim inciderem tam viuide eius apicem conuellebant ut lanii vxor eos ictibus dissectae anguillae compararet, perfecte ut Ouidius mutilatae caudae colubrae.

Verum his periculis a me ipso in animantibus captis, coronidis loco iungere liceat similem obseruationem in ipsa humana lingua factam, cuius notitiam desideratissimo REIMARO debo, sodali quondam nostro venerando.

Puer Hamburgenis comitali morbo grauiter correptus, violentiore paroxysmo linguae anteriorem partem sibi ita demordit ut non nisi tenui lacinia adhuc adhaereret. Cum ergo hocce segmentum non solum functioni ineptum, verum et aegro valde molestem esset, breui illud amputare necesse erat. Quod quidem cum medicus domesticus Cl. CHAUFPIE' manui imponeret, non sine admiratione illud viuide palpitare vidi. Ut vero ab omni fallacia sibi caueret si forte is motus ab actione muscularum propriae volae penderet mox frustum linguae fundo fenestrae imposuit quod autem et tunc mouere se adhuc per plura minuta prima pergebat, imo vero, quod omnes adstantes mirabundi uno ore testabantur, paululum locum mutare et quasi prorepere visum est. Externi stimuli, acus aut adspersi salis, similes quidem motus excitabant, vix tamen ab ipsis spontaneis ullo modo diuersas.

Aut grauiter ergo fallor aut insignis constat linguae carnibus irritabilitas et Ovidio in exquisita phaenomenorum eius descriptione, fides.

§. 2.

Ophthalmia niualis.

XENOPHON in classico et lectores tenente de Cyri minoris expeditione opere memorat e) multos milites exercitus graeci cui media hieme

e) IV. 5. pag. 294. ed. TH. HUTCHINSON quartae (curante PORSON) Cantabrig.
1785. 8.

hieme (circa initium Ianuarii nostrae temporis rationis) niuosi Armeniae montes Euphratem inter et Phasin superandi erant, intolerabili nivis splendore occaecatos fuisse, cui vero molestae affectioni aut prae- cauere aut mederi studuerint, nigri quid (*μελαν τι*) oculis praeligando.

Ipsam hanc niualem ophthalmiam, qua et nostrates hiberno tempore passim corripiuntur alpinis praesertim et borealibus plagis endemiam esse constat, ita ut Lappones a venatione rangiferorum ferorum redeuntes non raro omni propemodum oculorum vnu per aliquot dies destituantur *f*). Groenlandi maxime mensibus Maio et Iunio hoc oculorum morbo afficiuntur, cui si diutius duret cutis supraorbitalis incisione mederi student *g*). Eskimotae in primis hac ophthalmia laborant, quando niuis longe lateque campos tegentis superficies paulisper liquefacta denuo glaciali quasi crusta obducitur. Photophobiae iungitur molesta sensatio primo quasi arenulae in oculos incidissent, ingrauescente vero malo ac si fortissimus pulvis sternutatorius illapsus esset. Simul violentissimo blepharospasmo tonico corripiuntur, quae quidem affectiones raro inter decem dies tolluntur, non raro vero per quatuor hebdomades durant *h*).

Inter mechanica remedia quibus barbara gentes ad arcendam eam ex intensa luce a niue reflexa occaecationem vtuntur, bina memorare liceat, quae mihi ad manus sunt. Alterum eiusdem generis cuius Xenophon meminit et in iisdem quoque orientis regionibus adhuc usitatissimum. Nigri aliquid quod oculis praetenditur; reticulum nempe ex pilis equinis contextum, antrorum paulo conuenatum, ne palpebrarum liberum motum impedit. Extat inter ethnographica memorabilia musei nostri academici, dono desideratissimi et meritissimi nostri quondam Sodalis, Generosissimi L. B. DE

Ascri

f) v. de his post alios KAVD LEEM *de Lapponibus Finmarchiae* pag. 52.

g) CRANZ *Historie von Grönland* I. pag. 297.

h) G. CARTWRIGHT's *Journal during a Residence of nearly 16 years on the coast of Labrador*. vol. I. pag. 102.

ASCI qui tum litterarios Georgiae Augustae thesauros, tum et meanerum naturalium supellectilem per longam annorum seriem innumeris muneribus ditauit. Annotauerat, apud Tattaros in vſu esse, præsertim quando hiberno tempore venantur aut peregrinantur, et vernacula earum lingua *Kaar-yoeslik* vocari, quod ocularem fasciolum significet i).

Altera istarum machinarum longe diuersa ratione a barbaris Eskimotis orae Labradoricae accolis fabrefacta est. Quanquam quidem apud HENR. ELLIS, DAV. CRANZ aliasque, qui boreales istas Americae orientalis regiones adierant auctores, plura de miranda sagacitate legeram, qua Groenlandi et Eskimotae perspicilla sua nivalia (aut *oculos nivales* vt ipſi vocant,) conficere norunt, minus autem accurate nec satis clare descripta viderentur, amicum ex communi fratum euangelicorum rogaui, vt saltem curatiorem eorum notitiam ex ipsis terris, vbi horum fratum coloniae florent, mihi conciliaret. Plura praestitit vir humanissimus et haud ita pridem genuino huiusmodi perspicillorum ocularium exemplo ab ipsis Eskimotis coloniae Hoffenthal orae Labradoricae effictum mihi misit; quod quidem, siue simplicitatem inuentionis spectes, siue accuracionem qua fabrefactum est, vſu cui destinatum est ad amissim respondentem, magnam sane istorum barbarorum in leuandis vitae suae incommodis ingenium et acumen testatur. Pauca ad illustrandas icones (— fig. 1. 2. 3. —) quibus ea machinula delineata est, sufficiant. Materiam praebet lignum leuissimum, populneo simile ex eorum memorabili et quod natuam ipsorum originem spectat adhuc aenigmatico genere quae periodico maris accessu ad oras boreales terraquei globi aduehuntur. Auersa facies (— fig. 1. —) quae nasum tegit, satis alte exscalpta ne libero oculorum motui obſit.

Infe-

i) de simili apparatu quo Persae ad praecaendam ophthalmiam nivalem vtuntur v. CHARDIN *voyages* T.I. pag. 211, et lo. BELL's (*of Antermony Travels* vol. I. pag. 84.

Inferiori margini qui genis applicatur, vtrinque sulcus incisus (—a.—) vix alium in finem quam vt tanquam aquaeductus lipientium oculorum lacrumis facilem defluxum concedat. Anterioris lateris superior margo prae inferiore magis prominulus (—fig. 3. —) vt ceu umbraculum tum niuem, tum et quodammodo solis radios arceat. Reliquum latus (—fig. 2. —) fuligine atratum quae aliam praefringentis lucis partem absorbeat. Fissurae denique ad perspiciendum paratae, angustae, connuentibus palpebris aequiparandae. Egregium et finibus suis ad amissim respondentem usum simplicis huius machinulae vt in me ipso saepissime experirer infaustam nuper nactus sum occasionem cum per plures menses graui et pertinaci blepharospasmo tonico correptus, quoties tamen luce clara praeparata anatomica aliasque res naturales curatius contemplari necesse erat, nullum aliud adminiculum aequem commodum inueni ac ipsa illa de quibus agimus perspicilla niualia Eskimotarum. Praeterea vero etiam, quod ad unum omnes testantur qui eam machinulam in museo meo videntes periculum fecerunt, telescopii loco inseruit, quo quidem fine, barbaros quos modo diximus, etiam si niuis splendore minus perstringuntur, vnicce ad remotiora obiecta distinctius obseruanda eam oculis admouere, Ellisius commemorat k).

§. 3.

Xanthoopia ictericorum.

Arquatis obiecta quae visu percipiunt flauescens apparere ex binis fere annorum millibus adeo peruvulgata opinione receptum erat vt et metaphorice in locutionem abierit. Notissimus in primis est LYCRETII locus:

Lurida — fiunt quaecunque tuentur
Arquati, quia luroris de corpore eorum
Semina multa fiunt simulacris obuia rerum;

Multas.

k) pag. 143. edit. vernac. Gottingens.

Multaque sunt oculis in eorum denique mixta,
Quae contagie sua palloribus omnia pingunt l).

Ita et aequalis eius VARRO: arquatis et veternolis lutea quae non sunt, aequa ut lutea videri m); et post hos GALENVS n) et innumeris eius sequaces, ad BOERHAAVIVM vsque o) eiusque affectas.

Primus vero quantum noui illud de flauescente visu eorum qui morbo regio laborant assertum, in dubium vocavit HIER. MER. CVRIALIS p) et praeter alios nuperis temporibus magnae auctoritatis duumiri, HALLERV quondam noster q) et MORGAGNI r).

Medium denique inter utramque sententiam eatenus tenuere post FR. HOFFMANNVM s), ANT. DVRAZZINI t), F. BVZZI u), et TH. PERCIVAL x) ut rarius quidem, utique tamen, in nonnullis ictericis eum de quo agimus luteum visum obseruarint: eumque curata inquisitione, passim etiam anatomica dissectione oculorum ictericorum, extra dubitationis aleam posuerint.

Omnibus vero rite collatis rarior ea ictericorum *Xanthoopia* (ut eam affectionem appellare liceat) eo redire videtur, ut primo supponat mediorum pellucidorum quae lucis radii transeunt, humoris inprimis aquei et crystallinae lentis, flauescentem tinturam; tum non adeo lentum sed magis repentinum morbi aggressum aut augmentum; denique autem et perceptionem in sensorio viuidam

B 2

animum-

l) I. IV. v. 333 sqq.

m) in *Eumenid.* ad calcem libror. de L. L. vol. I. pag. 274 ed. Bipont.

n) v. c. de *Symptomatum cauffis* I. 2. et alias.

o) *Praelection.* in *institut.* §. 544. T. IV. pag. 273, et §. 840. T. VI. pag. 228.

p) *variar. lection.* I. VI. c. 12. pag. 357. ed. Paris. 1585.

q) ad BOERHAAV. *praelect.* T. IV. I. c. et *elementor. physiolog.* T. V. p. 488.

r) *de sed. et cauff. morbor. etc. ep. XXXVII. art. 8.* T. II. pag. 74. ed. Venet. 1761.

s) *Oper.* T. III. pag. 302.

t) v. *Raccolta di opuscoli medico-pratici* vol. I. 1773. pag. 269.

u) in *Opuscoli scelti sulle scienze etc.* T. V. 1782. pag. 94.

x) in *Er. Works, literary, moral, and philosophical* ed. 1807. T. II. pag. 228.

animumque intentum. Quae quidem cum rarius saltem arquatis contingent, facile est intellectu cur paucissimi eorum de croceo obiectorum visu conqueruntur. Contra noui feminam generosam et ingenii dotibus excellentem cui, satis repentino et graui ictero correptae in primis omnia linnea, mappae etc. Iuridae et quasi male lotae aut non satis insolatae apparebant. Quos vero lente tantum et quasi pedetentim morbus ille invadit, hi non magis eam obiectorum flavidinem sentient quam senes, quibus lentem crystallinam aetate valde prouecta Iuridam reddi nouimus. Quodsi autem eiusmodi tinctura vni saltem oculo acciderit, altero intemerato, ea colorum diuersitas in candidis et lucidis obiectis non minus facilis obseruatur, ac in aegrotis quibus post cataractae depressionem, visu sulphatis cupri laboranti oculo applicati, obiecta quae eo cernebant, aliquamdiu in caeruleum colorem vergere videbantur y). Et simile quodammodo visus vitium passim iis contigisse notum, qui vnius oculi intenta acie diutius dioptricis instrumentis visi sunt. Ita celeber quondam physicus JAC. ROHAULT posquam continuis duodecim horis proelium ex longinquo telescopii ope spectauerat, ab eo inde tempore obiecta dextro oculo, quem tunc adeo fatigauerat, aliter colorata vedit quam sinistro. Idemque in me ipso satis diu expertus sum, cum obseruationibus microscopio composito institutis per plures dies strenue incubueram.

Haud probabile vero videtur quod passim de binis claris pictoribus, J. JOUVENET z) et GAV. HAMILTON a) relatum legimus, pigmentis eos in tabulis suis ideo minus bene usos esse, quod simili organico oculorum vitio laborarint, ideoque obiectorum colores non ad

y) cf. v. c. Ios. MOHRENHEIM in *Wiener, Beytr. zur practischen Arzneykunde* vol. I.

z) v. VOLTAIRE in *Siecle de Louis XIV.* Oper. T. XX. pag. 202. ed. Gothanae.

a) ex opinione magni nominis amicorum eius, IO. WINCKELMANN et ANT. RAPH. MENGS, teste H. H. FUSSLI in *Allgem. Künstler-Lexic.* T. II, vol. I.

ad naturae veritatem percipere potuerint. Nam etiam si eiusmodi vitium concedamus, procul dubio tamen pigmenta sua eadem ratione ac ipsa quae pingebant obiecta perceperunt, ita ut et spectatoribus aequali et naturae congruente modo temperata, apparere debeant.

§ 4.

Aculeus in extrema cauda leonis.

HOMERVs b), totque alii post eum in vtraque lingua veteres poetae c) quando leonem iratum describunt, eum saeuare se, ut LVCANVS ait d), stimulare verbere caudae, memorant. Et PLINIVS quidem leonum animi indicem caudam vocat. "Immota" nempe ut inquit, "placidus, clemens, blandientique similis, quod rarum est: crebrior enim iracundia; cuius in principio terra verberatur: incremento terga, ceu quodam incitamento flagellantur" e). ALEXANDER vero Aphrodisiensis inter problemata refert f): cur quam plurima animantia caudas motent cum notos agnoscent, leo vero latuus verberet, cum irascitur, eodemque modo taurus?

Vetus vero scholasticus Homeri, qui DIDYMI Alexandrini nomine vulgo venit, ad Iliadis locum quem citauimus, asserit: "habere leonem in cauda inter medios crines aculeum nigrum, instar corniculi, quo punctus dolore magis adhuc irritetur" g). Quam autem sententiam a nuperis commentatoribus eo magis interfig-

B 3

menta

b) Il. XX. 170 sq.

c) vc. HESIODVS in scuto Herc. 430 sq.

d) Pharsal. I. I. 208.

e) I. VIII. S. 19.

f) probl. CXLVIII.

g) Εχει δε τι ει τη ουρᾳ αναμεσον των τριχων κεντριον μελαν, ως περατιον, ιφ' ου νυπτομενος (— al. τυπτομενος —) πλεον αγριοῦται. pag. 596. ed. Oxon. 1695.

Minus plene eadem repetuntur ab EVSTATHIO ad h. I, et in *Etymologico* M. sub vocibus οὐρᾳ et αραιος.

menta relatam accepimus *h)* quod nullus anatomicorum quibus hactenus leonem secandi occasio data erat, huiusmodi aculei mentionem iniiciat *i).*

Contigit tamen mihi esse tam felici, cum ante biennium Serenissimi Principis munificentia, cui iam a longo inde tempore tot splendida musei mei ornamenta debeo, recentissimo cadanere nuperime defunctae leaenae donarer, ut scholiaſtis graeci memor caudam quoque ferae belluae curatius iuſtrans, vtique in extremo eius apice paruulum aculeum conspicerem, fuscum, corneae quaſi duritiae, ad basin qua cuti inſidebat, plica eius annulari cinctum; (— fig. 4.—) cumque corium eo loco caute dissecarem, folliculum reperi singularem, quaſi glandulosum cui aculeus iſte arcte adhaerebat. Haec omnia quidem adeo minuta et paruulus ille corneus apex ita inter flocculos extremae caudae pilos absconditus, ut de vſu quem veteres scholiaſtae ipſi tribuerunt, ne cogitare quidem liceat; ipsa tamen huius organi fabrica tam elegans et forma eius adeo regularis ut vix ac ne vix quidem pro fortuito et abnormi naturae ut vocant iuſtu habendum videatur. Aliis, quibus occasio dabitur, inquirendum relinquo num et qualis forte respectu aetatis aut sexus, varietas in eius conformatione et magnitudine obſeruabilis fit. Interim mihi qui, ut candide fatear, absque significatu veteris iſtius scholiaſta, eam diſquisitionem non minus quam antecessores mei zootomici neglexiſsem, nouo et memorabili exemplo fuit insignis veterum in naturae obſeruatione acuminis et multifarii et vberis fructus quem in naturalis historiae studio ex lectione eorum hodieque haurire licet.

§. 5.

h) cf. vc. desideratiss. HEYNE obſeruat. in *Iliadem* vol. II. P. III. (T. VIII.) pag. 43.

i) Etiam egregius FRANC. SERAO, archiater quondam Neapolitanus de eo ſilet, qui tamen caudam leonis curatius defribit. v. *consideraz. anat. fatte sopra un leone*, in *Ei. opusecoli di fijico argumento*. pag. 69.

§. 5.

Characteres gentilitii mongolicae generis humani varietatis.

Cum haud ita pridem sodalis noster illustris, GVL. VINCENT ecclesiae cathedralis Welmonasteriensis Decanus, secundae editionis ditissimorum suorum commentariorum in utrumque periplus, Nearchi scil. et maris erythraei k), exemplar splendidum et innumeris annotationibus autographis adhuc auctum, Regiae Societati dono mitteret, subsecuius horis eos perlustrans itidem in varia incidi istarum nauticarum relationum capita, quae huic spicilegio aptam materiem praebere videbantur.

Ita auctor posterioris peripli, qui vulgo Arriano tribuitur, primum ni fallor accuratam et naturae veritati respondentem descriptionem gentilitii characteris Mongolicae generis humani varietatis exhibet, siquidem *Sesatarum* barbaram gentem cum uxoribus suis et liberis annuas quae in confiniis Thinae habentur nundinas frequentare, memorat, eamque nationem statura corpulenta et quadrata, facie lata et naso valde depresso, insignem esse dicit l).

Cl. VINCENT eos Sesatas pro vna eademque gente cum Besadis Ptolemaei m), qui auctori peripli circ. coaevus videtur, habet, cuius quidem descriptio istius nationis cum ea Sesatarum in ista memorabili narratione nautica, conuenit, nisi quod principem characterem simae naris intactum relinquat. Ab altera contra parte pecare videtur profanae historiae immortalis parens HERODOTVS, (quem ceterum ad principes et uberes naturalis historiae fontes referre oportet)

k) *The Commerce and Navigation of the Ancients in the Indian Ocean.* in two volumes. Lond. 1807. 4. quibus accedit: *the voyage of Nearchus, and the periplus of the erythrean Sea.* Oxon. 1809. 4.

l) Κατ' ετος δε παραγινεται επι την συνοριαν της Θιας εθνος τι, τῷ μεγ σωματι κολοβοι και σφοδρα πλατυπροσωποι, σιμοι εις τελος, αυτους δε λεγεσθαι Σησατας, παρομοιους αυγμεροις. pag. II6.

m) pag. 177. ed. Mercator. 1605.

oportet) quando Argippaeis suis, procul dubio quoque ad Mongolicam hominum stirpem attinentibus magna menta ($\gamma\epsilon\epsilon\epsilon\alpha\mu\gamma\alpha\lambda\alpha$) tribuit *n*), cum potius breve mentum ad maxime characteristicas istius hominum varietatis notas gentilitias pertineat *o*), adeo ut eo additamento reliqua mongolici vultus descriptio non minus corruptatur et agnitu difficultis reddatur quam si quis aethiopico aquilinum nasum tribueret.

§. 6.

Oves domesticae denuo efferatae.

Animantium domesticorum vti quaedam genera manifesto ad feras suas stirpes primitivas referenda sunt, vt sues, feles, cuniculi etc. ita alia contra naturali suo vitae generi ita sensim subducta videntur ut nuspia adhuc in fero statu reperiantur, imo vero quae primaeua eorum patria fuerit, nunc pro certo dici nequeat. Ita enim de genuino solo quod primitus aluerit equos aut canes est quod dubites; dummodo caueas, ne efferatos qui postquam mansuefacti erant, casu quodam in locos incultos transfugi se propagarunt, cum iis qui ab origine et natura sua feri fuerant confundas. Nam equorum v.c. efferatorum integrae greges Paraguariae sylvas hodie pererrant et si vel vulgo notum sit nonum orbem ante primum Hispanorum aduentum equis plane caruisse. Eadem ratione alias animalium domesticorum species, canes, feles, boues et sues per eosdem qui primi Americam occuparunt Europaeos illinc translatas casu postmodum efferatas et propagatas iam memorat OVIEDVS classicus inter primos

n) Melpom. pag. 290. ed. Wesseling.

o) Instar omnium citasse sufficiat PALLASII testimonium in *Nachrichten über die Mongolischen Völker schaffen* T. I. p. 99. "allgemein sind ihnen schwarzbraune Augensterne, ein kurzes Kinn". etc. etc.

v. etiam post tot alios *Voyage de la PEROUSE autour du monde* T. III pag. 68.

primos de nouō orbe scriptores p). Ita et in Europa efferatorum canum, felium, caprarum, boum et equorum numerosa obseruata sunt exempla. Vnica de ouibus ne vnum quidem mihi hactenus innotuerat indubitatum q), donec doctissimum VINCENTII opus perlustrans in memorabilem incidi locum vbi NEARCHVS in nautici itineris descriptione de insula Cataia deserta et Mercurio ac Veneri sacra ad oras Carmaniae sita refert, vicinarum insularum incolas quotannis oves et capras huc transferre et isti deo deaeque sacrificare, quae vero animalia temporis progressu in desertis efferata fuerint r). De feris quidem in Phrygia ouibus quorum VARRO meminit s) quod greges ibi videantur complures, decidere non audeo; interim tamen et hi maiori probabilitatis specie pro efferatis quam quae PENNANTI opinio fuit pro capra ammone habendi videntur.

§. 7.
Genuinus opfianus lapis.

Ne autem mineralogiam in hoc specimine plane intactam linquamus, de *opfiano lapide* quoque aliqua adiiciendi, opportunam ansam maris erythraei periplus, qui natuum locum vbi hoc fossile ad sinus arabici oram reperitur, curate indicat t).

Cumque

p) de canibus Europaeis in America efferatis, cf. etiam Generos. nostri Sodalis ALEX. DE HUMBOLDT *Ansichten der Natur* P. I. pag. 87.

q) Nam quae OLDENDORPIVS obiter de ouibus efferatis memorat quas in altis montibus insulae Indiae occidentalis S. Crucis vias esse relatum accepit, parum firmo niti tali videntur. v. EI. *Geschichte der Mission der evangelischen Brüder* etc. T. I. pag. 84.

r) Ες ταῦτην (νησον) δύα ετῇ αφιεται εη των περιοικων προβατα και αιγες. ιρα τω Ερμη και τῇ Αφροδιτῃ. Και ταῦτα απηγριωμενα ην ὄρχην υπο χρουον τε και εργμιτες. pag. 59.

s) de R. R. I. II. c. I. pag. 238. ed. I. M. GESNERI.

t) pag. 73. postquam de Aduli eiusque memoria bilibus egerat, ita pergit: Και απο σταδιων οτσε οπτακοσιων, πολπος ἐτερος βαθυτατος, οὑ πατα την εισβολην εν δεξιοΐς αιμος εστιν πολλη πεχυμενη, καθ' ής εν βαθει πεχωσμενος ευρισκεται ο οψιανος λιθος, εν εκεινη μονη τοπικᾳ γεννωμενος.

Cumque ex nota quam inter tot alias exemplo quod dixi classici sui in eum commentarii adscriperat S. R. VINCENT, discerem virum cl. H. SALTE itineribus in Aethiopiam aequa ac in Arabiam et Indicam peninsulam factis celebrem, ipsum eum locum inuisisse, opsonianum lapidem ibi reperiisse, et in Angliam attulisse aueremque problematicum hactenus hocce fossile videndi, humanissimus ille noster sodalis statim me binis eius speciminibus donauit quae celeber iste peregrinator m. Ian. 1809 inter arenas littorales sinus aethiopici Hawakih (lat. bor. $15^{\circ} 10'$) collegerat u), et quae primo intuitu varios mineralogorum et archaeologorum de opsono et obsidiano lapide dissensus x) componere poterant ut ex descriptione oryctognostica ad ipsa exempla quae coram habeo confecta, patebit.

Color enim huic lapidi nigerrime corninus; in politorum tam speciminum altera superficie striis parallelis paulo minus atris distinctus;

Forma qua reperitur subglobosa, obtuse angulosa, quam Cl. VINCENT isti tuberum solani esculenti comparat;

Magnitudo speciminum vncias aliquot diametro aequans, passim ad eam pugnae accedens;

Nitor inter piceum et vitreum medius;

Fractura microconchoidea;

Impel-

u) cfr. H. SALE's *voyage to Abyssinia a. 1809 and 10.* Lond. 1814. 4.
pag. 192 sqq.

x) cf. In primis ANDR. LIBAVII *Singularium P. III.* pag. 796 sqq.

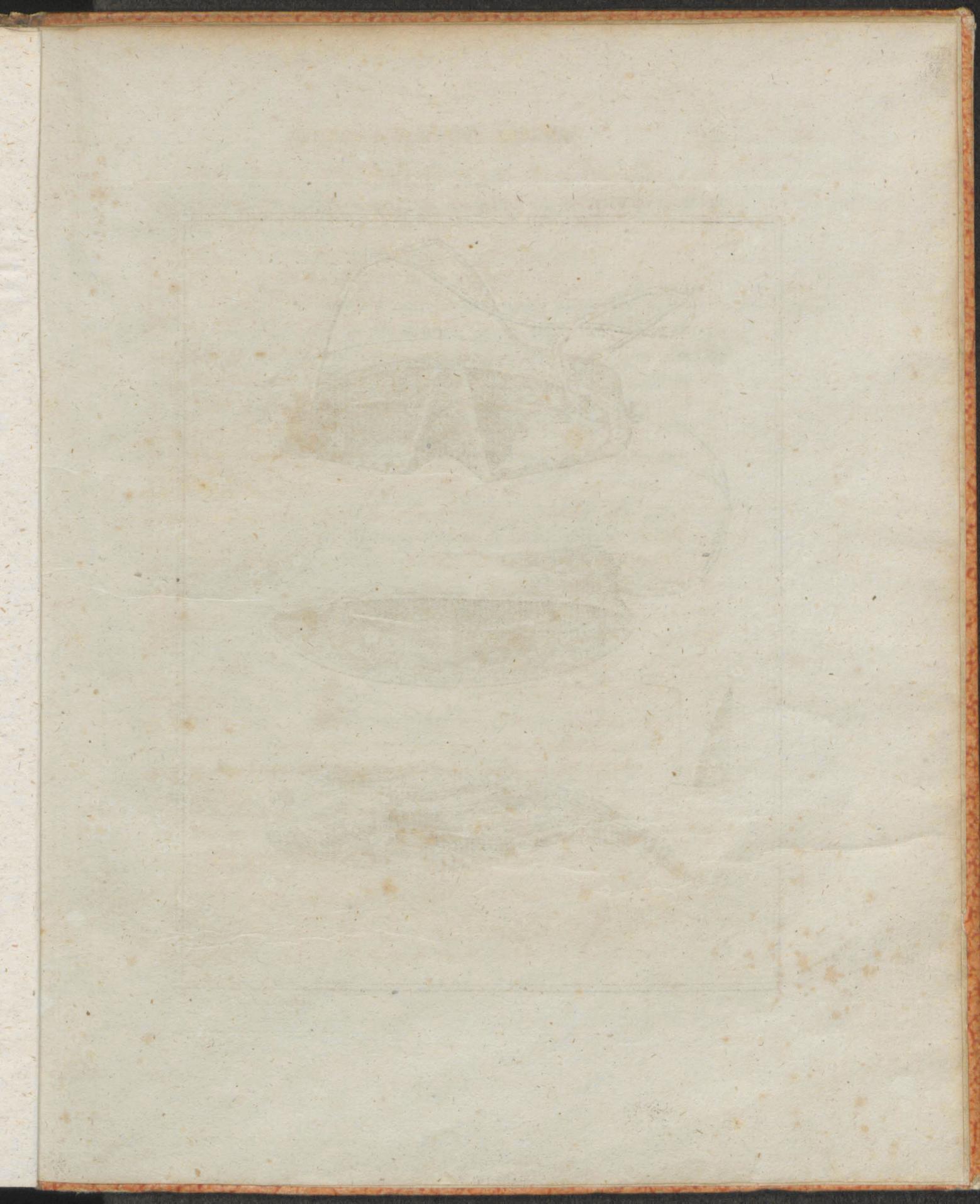
SALMASIUS in *Solinum* pag. 91. 264.

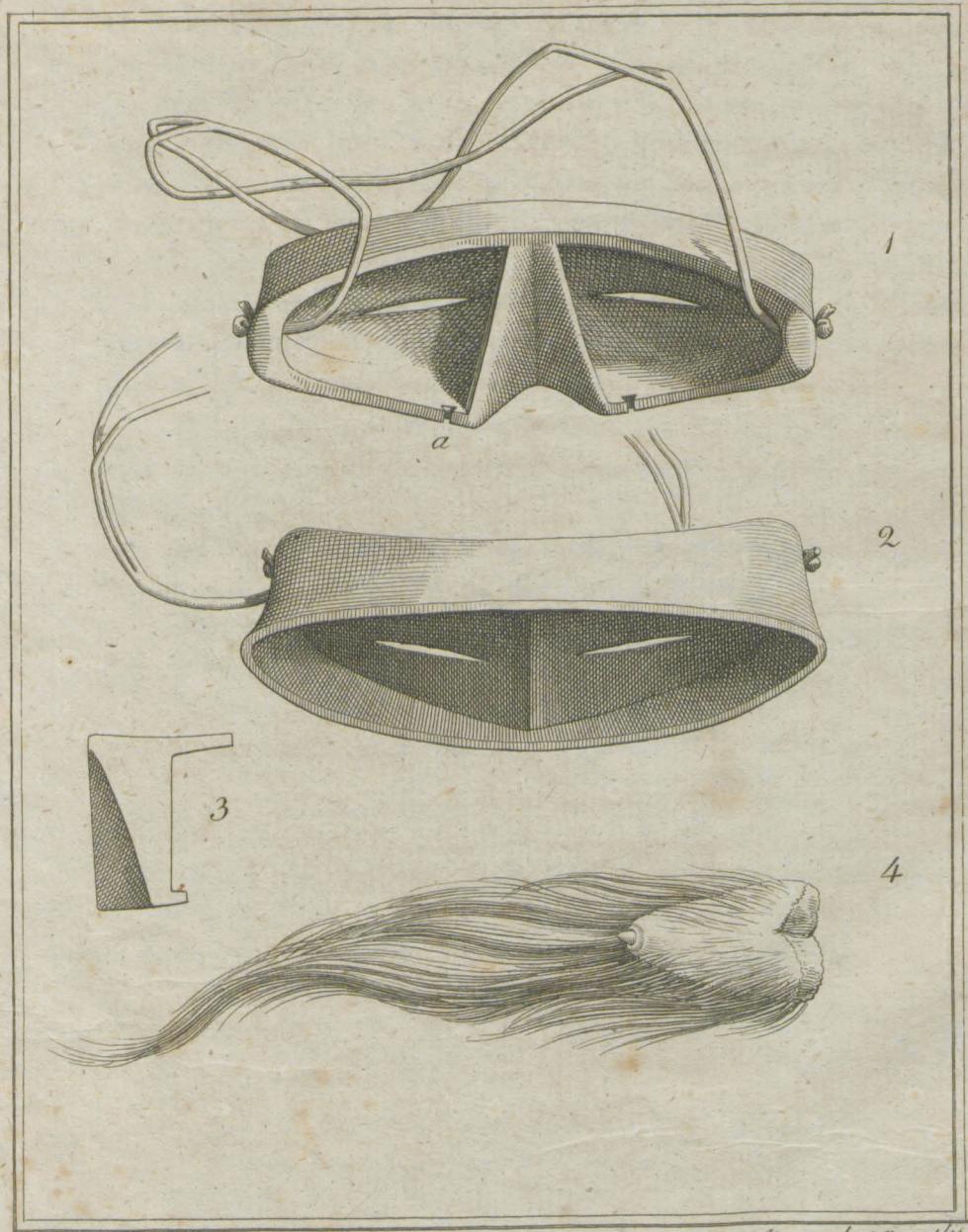
C. DE CAYLVS in *Mém. de l'acad. des inscriptions T. XXX.* pag. 457 sqq.

AD. FABBRONI in *Opuscoli scelti sulle scienze e sulle arti T. XI.*
pag. 369 sqq.

ANDR. I. RETZII *observ. de lapide Obsidiano.* Lund. 1799. 4.

et CHR. AVG. SCHWARZE de *Theophrasti Liparaco lapide.* Gorlit.
1801. fol.

Specim. hist^{or} nat^{us}

Impellucidus, praeterquam in tenuissimis lamellis, quae ad candela^e lumen paulisper et quidem ex griseo in saturate porraceum colorem translucent;

Durities eximia, insignem polituram admittens;

Grauitas sic dicta specifica = 2,410.

Quae quidem omnia demum demonstrant genuinum opidianum lapidem aethiopicum, nuper demum denuo repertum, paucis vero mineralogis hactenus visum, reuera vnum eundemque esse eum Obsidiano vulgari qui quondam inepto achatis Islandicae nomine venire solebat.

FIGVRARVM EXPLICATIO.

Fig. 1. Eskimotarum perspicillum ligneum ab interiore facie.

Fig. 2. Idem antrosum visum.

Fig. 3. Eiusdem in medio ad verticem secti lateralis delineatio.

v. §. 2.

Fig. 4. Aculeus in apice caudae leoninae.

v. §. 4.

EX VATICANIS EXPRESSIS

Ita secundum illas etiam de ceteris
invenimus quod si nichil est nisi quod
colorum transversum
generibus diversis ponatur. Quia etiam
quodcumque colorum quodcumque
modus continetur in aliis coloribus
est ex parte continetur in aliis coloribus
et hoc est quod dicitur quod cum
colorum diversis ponatur in aliis
coloribus.

EXPLICATIO

Colorum diversis ponatur in aliis coloribus
est ex parte continetur in aliis coloribus
et hoc est quod dicitur quod cum
colorum diversis ponatur in aliis
coloribus.

M. 21625.

~~H. Hoff. Natur. 532.~~

© SUB GÖTTINGEN / GDZ | 2011

+

OpCARD 201

